

E Yems Ka Hor To Tittiegom

O Rhek Ruk Ktar Kam Keknen Mang E Yems Ka Hor To Tittiegom

E Yems, en e Yesus knopia langto. En a mhel to atgiang mnam endruk ngta nho mang E Nut ka ngaomevek to ko mYerusalem.

E Yems tittiegom ka hor ta kam smia patter E Nut karo mia orom karo papat, mar kam sim kut kaikkiem e Yesus karo keknen orom mar. Thavae lserppak te, enangthe a mhel na kor mnam en mang e Yesus he kmokpom kar, va en na kle ka khenam karo papat ruk endruk ma mmok orom karo keknen ruk nak kaeharom mar ngang o mia. Ta smia keknen mang o keknen ruk endri te: Kmor kmesik, kmor kam mo krur, kmor kam khen o mia akuruk kam smia tar, mar nang kle ka mnang akuruk, kam smia nho ekam mularo rhek mruo, va kam lo mrua hover muk mruo, va kam ngarkie.

E Yems Ta Mrung O Mia

1 ¹Vae, dok e Yems, dok to kom kaeha ngang E Nut va Ngoldaip e Yesus Kristus. Ko kaittiegom kua hor ta ngang nguk ruk o Yuda mularo usiel ruk loktiek hori orom alomin, muk ruk mut her senkir he kmovavaik mnam o vrong rhek he ka vle ko kmar.

Ko kaen kua mamrung ngang nguk tete.

O Mia Ngak Sirei Mang O Vnek Ngo Mamten Ruk Ngak Kirpagis Kim Mar

²Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kua svil kam havaeng nguk te, o vnek ngo matneik ruk ngak kirpagis kim muk, mgua ho mi ktua sirei mang ngar hak ³ekam ko mut hera mnor mang E Nut he te, nam kaegom mularo papat ruk kmor mnam muk mang En ormar, he nang muk kam kle kserppak kam matnge vgum mar. ⁴Va mgua matnge vgum mar tok, he nang E Nut kam tarkanang ka ngaeha to kun mnam muk orom o vnek ruk endruk, muk kam kolkol ekam E Nut karo keknen tgus hak he ka vle te, mut her mi kut is kmegenkar ka yet to

ka sgan. He enang tok, mguera vle te, mut lua tu hak mang a keknen tang ko mkor E Nut kat e. ⁵Vanangko enangthe tang mnam muk npa tu mang E Nut karo papat ruk laol, va naka mnganang E Nut to nama vle kia vul orom ka keknen to kam nngiar ngang o mia tgus, he E Nut ner mi kaenik ngang, ekam ko E Nut nam lua knun orom karo nngiar kam lo kaenik ngang o mia e. Va nam lo vu kaesik ngang o mia ko ngam vua hop kpis ko kim orom o vu mngan ruk mang o tgoluk kat e. ⁶Ii, naka mnganang E Nut mang ngar tok, va na sim kut kor mnam en mang E Nut te, En ner mi kaenik ngang. Nang nak or kam namlolo pum E Nut te, En ner mi kaenik o nop. Ii, ko endo nma namlolo pum E Nut tok, nma vle enang a mou to nam kaen o vlung vgum a ngausgi he ngma himhim ngogut ngoguo ngogut ngoguo. ⁷A mhel ka mten to tok, nam mur kaim en mruo pum karo papat ruk kam nho mkor E Nut te, En ner kaen a tomhel tang ngang. ⁸Ko en, a mhel ka mten to tok, nama vle orom kalo papat alomin, va en nma namlolo pum karo reha tgus hak.

**E Yems Karo Rhek Ruk Ngang Endruk Ngat Vu Kais Kmo
Tgoluk Va Ngang Endruk Ngma Tu Kmo Tgoluk**

⁹Enangthe knopia ngang ngor ko o mia ruk mo mmie ngama vokom te, nma tu kmo tgoluk, en nak sirei ge, ekam ko E Nut tvokom te, En thover ko tkor mnam en mang e Yesus he kmokpom kar. ¹⁰Va knopia langto ngang ngor kat ko o mia ruk mo mmie ngma vokom te, tvu kais kmo tgoluk, va en kat nak ktua sirei kat ge, ko E Nut tvokom te, En ta kle mi kut kael a mhel to endo kam mrua grung orom en mruo orom karo vu tgoluk. Ii, nak sirei tok, ko mu vokom na, a mhel tlo is hak kam serppak mang karo vu tgoluk, ekam ko en nera yor kparem karo vu tgoluk ruk endruk he ka vle gi enang a ho to karo rehi ngat vuvui he karo kraen ngat nop. ¹¹Ii, ko a kolkha nma hur he ka grap orom kla manakain he kael a ho karo rehi ruk endruk. To ngma vui kharpeet kpis ka mget to karo kraen ngta nop hak. He a mhel to tvu kais kmo tgoluk ner sim ktua vle her gi enang tok kat arhe, ko ner gi mur kaim en mruo pum karo reha ruk nam kaeharom mar kmit o krek ko na kle kyor kparem mar tok kat.

¹²He ekam tok, ani mhel to nma matnge vgum oni vnek ruk ngma kirpaxis kim, her a mhel to ta lgekol arhe, ekam ko koknaik ko na her matnge vgum o vnek knop, yek a mhel to endo nera kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik. Ii, a ktalhok to endo, E Nut ta ktar el ka tngal mang kmen ngang o mia ruk ngam kaelongtok mang En. Va a ktalhok to endo ta vle kat te, o mia nga keik to kat arhe, ko ta vle enang a msasaen to E Nut nera him mar orom.

¹³Va enangthe a mhel ka vok karo svil nak kaegom en kmeharom o kerkeknen, va nak or kam re te, “O, E Nut to tkaegom dok kmeharom mar.” Ii, nak or kam re tok, ekam nong a tomhel tang hak to tkais

kmegom E Nut kmeharom o kerkeknen e. Va nong En ka keknen to kmegom o mia kmeharom o kerkeknen kat e. ¹⁴Nove, parem ko, a mhel langto langto mruo karo mur svil ruk ngat kernonho ngam kaur kun mnam en mruo, yek karo svil ruk endruk ngam kaegom en kmeharom o kerkeknen. Enang tok, a mhel karo mur svil mruo ruk ngat kernonho ngma vraik orom en, kait en kmeharom o kerkeknen ruk endruk. ¹⁵To ko pekam ko a mhel karo mur svil ruk ngat kernonho ngam kait en kmeharom o kerkeknen, yek ka papat to kmeharom mar ta hop kun mnam he. Kam ngae, to a mhel to endo nam mrua khenam ka papat to endo ma mmok orom karo kerkeknen. To kopekam tok, a mhel to endo tkael kalo keik ekam o kerkeknen ruk endruk, to ngam kael rengmat kun mnam ka vrek kat he. He enang tok, a mhel to endo nma vle ormar he ngat kle kael en, he nang E Nut kam monik kim a yor ngang koknaik vgum mar tok.

¹⁶To koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kom vu kaelongtok mang nguk. Va kua havaeng nguk te, mu or kmorim o mia kam krong mularo vrongtok. ¹⁷Ko o nngiar ruk lyar tgus, her endruk tuk arhe ngam gi kottek kun kuon mail ko mkor Ngor Teit to tkueng a kolkha va a kenho kuon ma volkha. En nam lua hortgi enang o tgoluk ngakro ngoumi ko alo mmok ruk ennginduk ngingm kael mar. ¹⁸Ii, he her E Nut to ta ktar mur el ka papat mang ngor arhe, En kam ktar orom mor kam plam a ngausie to a gunngar orom mor vgum karo rhek ruk o minar, he nang mor kam vle la totur ngang En mruo, gi enangthe ta hengrem ka loot to orom mor tok kat.

O Mia Ruk Ngma Ngan E Nut Karo Rhek Nga Sim Kut Kaikkiem Mar

¹⁹Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kom vu kaelongtok mang nguk. Va kua havaeng nguk te, mgua gia nho ekam kuario rhek ruk endri na. Muk tgus mgua ngae ho sim ktua vongnek kim o mia. Va mguak or kam tutut mnam ke longmok ngang nguk kam marer krere. Va mguak or kam gia hop orom a ngaesik kat ²⁰ko a mhel ka ngaesik nam lua kla orom a ngorsang ka mten to E Nut nma svil mang e, endo ta sir ko kim kalo keik. ²¹Nove. Ekam tok, mguak orim mula kerkeknen to kam gia kapter o mia, endo tkaispak kun mnam muk tgus, nang kle ho mi ktua krus orom muk mruo kam lol E Nut kakro rhek kun mnam muk, endruk o mia ngta ktar elik kun mnam muk he. Ii, mguak lol o rhek ruk endruk ko ngat kais kam ho mia susulгим muk.

²²Ii, mguak or kam mrua kauyang nguk mruo kam gia ngangan E Nut karo rhek kuo mang mularo pkor. Vanangko mgua kle va sim kut kaikkiem mar ha. ²³Ko ani mhel to nam gia vongnek kim E Nut karo rhek, nang lo kaikkiem mar, en tsim kut kaenang a mhel to nam mrua vokom ka nunu mruo kun mnam a kleng knop, ²⁴to kle kngae va her lo

gi hus kam kikiangae mang ka nunu mruo. ²⁵Vanang E Nut nma vokom e Yesus orom karo pos ruk yok ge, endruk ngat ho mi kut kais hak kam kser o kerkeknen ngaro serppak ruk ngam kaenen o mia kmeharom mar. Va a mhel to nam sim kut non ekam mar kam smia mnor mang ngar, va her a mhel to ta lgekol arhe ko en nera sirei ekam ka ngaeha to endo. Ii, ta lgekol ekam ko en nam sim ktua nho ekam e Yesus karo pos ruk endruk mekam mekam kam smia mnor mang ngar, nang lua kikiangae mang ngar ko tnganik. Nove, nam kle va sim kut kaikkiem mar ha.

²⁶Va ani mhel to nam mrua hover en mruo kam pat mang en mruo te, tsim kut kaikkiem E Nut karo pos, vanang kle gi vrong kaelha krere kngongae, va a mhel to endo tgi mrua kauyang en mruo tok, he tgi mur kaim en mruo pum ka ngaeha to kmegom kam sim kut kaikkiem o pos ruk endruk tok. ²⁷Vanang o reha ruk kam sim kut kaikkiem Ngor Teit E Nut karo pos ormar, he nang E Nut kam higliang ngar, ko ngat gia mmok, ta vle te, kam smia tar o tumrek va o tahek ruk o vnek ngat lol mar, va kam sim ktua nho ekam muk mruo, muk kam lua ru pum o kerkeknen ruk ngat ottek mo mmie. Ii, o reha ruk endruk, E Nut tlo kais hak kam mon muk orom a kerkeknen tang hak ormar e.

Mguak Or Kam Khen O Mia Akuruk Nang Kle Ka Mnang Akuruk

2 ¹Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kua havaeng nguk te, ekam ko mut kor mnam muk mang Ngoldaip e Yesus Kristus, Endo orom kla mmok he kmokpom kar, va mguak or kam khen o mia akuruk kam smia tar mar nang kle ka mnang akuruk e. ²Ii, mu vokom na, enangthe alo mhel alomin nginpa vle. Langto karo vu krek ko tegen karo it ruk orom ngaro vu kraen va karo paktiek ruk ngat eharom mar orom a kre to a gol, ko ngaro kerok ngta grap. Va a mhel langto, en nong o vur krek ngang ko tegen karo it ruk ngo sangneik ko ngat re kam memget. Va enangthe nginpa kaum kvaik kmorsang mnam mula kaum to kam totu pum E Nut, ³he enangthe mupa khen endo karo vu krek ko tegen karo it ruk orom karo vu kraen kam reng te, “Orsang mo mnam a ngorsang to enda a yar,” vanang kle kekhet a mhel to nong o vur krek ngang kam reng te, “Yin, gi sir ko gut ho,” i o “Orsang ku mmie ogut kniting ku penharom o mia ngaro nharok,” ⁴va mut mur khenam mula kerkeknen ma mmok te, mut her mo kekhet muk mruo orom mularo papat ruk ngat kernonho, endruk kam nho orom akuruk mnam muk, nang ka grung orom akuruk, kmikkiem mula kerkeknen to kmeloong orom a keknen to kam nho mnam o mia tok.

⁵Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kom vu kaelongtok mang nguk. Mu ngnek na! O mia ruk ngaro papat ngat kottek ko mkor endruk mo mmie ngam si kekhet kelenar ruk nop o vur krek ngang ngar, vanangko her kelenar ruk arhe E Nut mruo ther

mur re pum mar he, mar kmor mnam mar mang e Yesus, he nang mar kmenang endruk orom ngaro vu krek ko E Nut nma vokom ngaro papat ruk kmor mnam mar mang e Yesus tok te, ngaro gol ngo pneik. Ii, E Nut tre pum mar tok, he nang ka tavgo kam vle kuo mang ngar, to koknaik mar kam kle kol a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik. Ii, E Nut mruo thera ktar mur el ka tnangal ngang ngar kmen a ktalhok to endo ngang endruk ngam kaelongtok mang En. ⁶E Nut tsi eharom tok ngang endruk nong o vur krek ngang ngar, vanang muk, mum her gi kle va ka kpiem mar ge, nang kle khover endruk ngaro vu krek. Vanang her endruk ngaro vu krek arhe ngam ngae mnam muk mang o tomanngaem va mum ngae ktua hover mar ge, nang kle ka grung orom o mia ruk nop o vur krek ngang ngar, endruk E Nut tre pmar. Ii, va her endruk ngaro vu krek kat arhe ngam kael muk ma rere, ⁷va kerrereng ngua Taven to e Yesus ka munik. Va her Endo mum si mon Muldaip orom kat arhe, vanang mum kle ktua hover o mia ruk endruk kat ge.

⁸⁻⁹Hai-e, mut lo is kmikkiem E Nut kakro pos orom a keken to kam khen akuruk kam smia tar mar, nang kle kekhet o mia akuruk ka mnang ngar tok e. Ko enangthe mupa kekhet o mia akuruk enang tok, mut her kpoot mang E Nut kakro pos he. He o pos ruk endruk ngat her monik kim muk orom a kerkeken to endo he. Vanang mguaka svil kam sim kut kaikkiem E Nut ka pos to aktarang a ngaenpaeir, va mguak kaikkiem ko ngat ittiegom kun mnam E Nut ka meer te “Mguak kaelongtok mang o mia, gi enang ko mum mur kaelongtok mang nguk mruo enang tok kat.” Mguaka vle tok, va mguer sim kut kaikkiem ka ton msim. ¹⁰Ii, E Nut kakro pos ngat kais kam monik kim muk orom a kerkeken to endo ekam ko enangthe a mhel tang nap sim kut kaikkiem E Nut kakro pos tgus, vanang aol gi vur harpeet kmeharom a keken tang ko agitgiang tuk ko tkernonho, va tmia vle te, ther mi kpoot mang E Nut kakro pos tgus he a vnek ta vle kuon mang enang tok. ¹¹Ii, ko E Nut to thavae te, “Ngiak or kam kpoot mang a lei” her En to kat arhe, Endo thavae kat te, “Ngiak or kam por o mia.” He ekam tok, si enangthe ye lo gi vur aol kpoot mang a lei, vanang kle kpor a mhel, va ta khenam te, ye her mi kpoot mang E Nut kakro pos tgus orom ka kerkeken to endo ko en agitgiang tuk tok arhe.

¹²E Nut ten karo pos ruk yok ge ngang ngor, va karo pos ruk endruk ngat ho mi kut kais hak kam kser o kerkeken ngaro serppak ruk ngam kaenen o mia kmeharom mar. He ekam tok mgua pat mang ngar tok, va mguak rere kaeha kngongae kmikkiem karo pos ruk yok ge ko koknaik E Nut nera monik kim a kapnes ngang o mia tgus kmikkiem her karo pos ruk endruk arhe. ¹³Mguak kle kpat mang ngar tok, ko E Nut ka papat to kam mrung o mia, ta laut kir kim ka papat to kam monik kim a kapnes ngang ngar. Vanang ani mhel to nam lua mrung o mia, E Nut ner lo kat

kais kam kta mrung a mhel to endo tok kat e. Nove, ner kle va kmonik kim a kapnes ngang.

**A Mhel Karo Papat Ruk Kmor Mnam En Mang
E Nut Ngak Kael Mit Orom Karo Reha**

¹⁴To koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kua havaeng nguk te, a mhel to tgi mrua havae mang en mruo te, tkor mnam en mang e Yesus he kmokpom kar, vanang lua khenam en mruo ma mmok tok orom karo reha, tgi mur kaim en mruo kmor mnam en mang e Yesus tok. Ko karo gi papat tuk ko tgi kor mnam en mang e Yesus ormar, nang lua khenam mar ma mmok orom karo reha, E Nut tlo kais hak kam sulgim en vgum mar enang tok e. ¹⁵Ko enangthe a ngokol, i o a vlom tang ko min tgus ngint kor mnam min mang e Yesus he kmokpom kar, min nop o it va o ol kmemik nginpa vle. ¹⁶To tang mnam muk npa reng ngin te, “Meak ngae he ka vle lya, he sim kaemik va kaegen,” vanang lo mi kaen ka ktiek kmeharom a ngaeha tang kam klang ngin mo tgoluk ruk endruk ko min nginta tu mang ngar, va a mhel to endo tgi mur kaim en mruo kam gia kor mnam en mang e Yesus tok. ¹⁷Kmikkiem gi enang tok kat arhe, ko a mhel to nap gi kor mnam en mang E Nut orom karo papat tuk, vanang lo kaeharom o reha akor kam khenam karo papat ruk endruk ma mmok tok, va en nam mur kaim en mruo orom karo papat ruk endruk kmor mnam en mang E Nut tok ormar, ko karo papat ruk endruk ngat gia vle enangthe ngat her gi yor kun mnam en enang tok. ¹⁸Ta vle tok arhe, vanang o mia akuruk ngara kokheng ngarlenar kam re te, “Mor ngoma serppak te, nguaro gi papat ruk kmor mnam mor mang e Yesus, mar tuk ngat her kok mi kais he, he nang E Nut kmen a ktalhok ngang ngor. Vanang akuruk ngam kle ktua serppak kat ge te, nove, ngaro gi reha tuk ngat her kok mi kais.”

Vanang dok, ngor kle mia havaeng nguk lsir te, mut lo kais hak kam khenam ngang dok te, mularo gi papat ruk kmor mnam muk mang E Nut ormar ngate ktua vle gi va mularo reha ngate ktua vle yok gi. Parem ko, ngor mia havaeng nguk lsir ma mmok te, koma khenam kuario papat ruk kmor mnam dok mang E Nut her vgum kuario reha ruk endruk arhe, endruk kuario papat ngam kael mit orom mar. ¹⁹Ii, va muk ruk muma serppak te, mularo gi papat ruk kmor mnam muk mang E Nut ngat her kok mi kais tuk, he nang E Nut kam susulgim muk vgum mar, va muk ge. Mut her gia kor mnam muk mang E Nut orom mularo papat tuk, vanangko kua havaeng nguk te, si o kool va ngat kor mnam mar mang E Nut orom ngaro gi papat tuk enang tok kat, vanangko mar ngma khi kim E Nut mang a kapnes to ner kaen ngang ngar ge.

²⁰Muk o mia ruk mularo lpetuk ngat ho mi ktua tok hak ko mum smia ring te, o mia kam smia khenam ngang nguk ma mmok kmenserpagam

a papat ti te, a mhel to nam gi kor mnam en mang E Nut orom karo gi papat tuk, nang lo kaen ka ktiek kmeharom karo reha, a mhel to endo karo papat nong ngaro vu kleim ngang ngar hak. ²¹Yu! Va kua havaeng nguk te, mu sim pat mang ngores e Ebrehem na, ko en ta khenam karo papat ruk kmor mnam en mang E Nut ma mmok, to endo yek E Nut tmon en te, ta mmok ko kim kalo keik vgum ka ngaeha to endo kam nngiar ngang En orom khal to e Isak kuon mang a psen to a totur tok. ²²Mut her mur vokom he te, e Ebrehem ka papat to kmor mnam en mang E Nut va ka ngaeha to kam nngiar orom khal to e Isak, min tgus ngint kaum kaeha kngae tgus. He ekam tok, e Ebrehem ta pgal pum ka papat to kmor mnam en mang E Nut orom ka ngaeha to endo he kaottam ka papat to endo, kam pis lmien orom ka ngaeha to tok. ²³He ekam tok, E Nut karo rhek ruk ngat ittiegom mar ngat pis lmien te, “E Ebrehem tkor mnam en mang E Nut he kmokpom kar, to endo yek, E Nut ta mon en te, ta mmok ko kim kalo keik.” Va E Nut ta mon en kat te, kaela to en. ²⁴To enang tok, mut kais kam kol a pat ti te, E Nut nam kaimim kim o rhek mang a mhel kam mon en la mmok ko kim kalo keik her vgum ko ta pgal pum ka ngaeha orom karo papat kam khenam mar ma mmok tok. Nang E Nut nam lo kaimim kim o rhek mang a mhel kam mon en la mmok ko kim kalo keik vgum karo gi papat tuk e, endruk kmor mnam en mang Yesus.

²⁵Va ko kais kam havae mang a vlom to e Rehap kat kam kta kaenserpagam a papat to endo gi enang tok kat. Ko e Rehap, si en a vlom to nam mur kaen en mruo ngang lurokol, vanangko E Nut ta kle kmone en kat te, ta mmok ko kim kalo keik vgum ka ngaeha to kam ring ngaekam ekam alo mhel ruk ngint pis ma mmek kam keketar lYeriko to her le kmeng ngin kam le kat kaeknik kaikkiem a ngaelaut langto yok. ²⁶Va tok kat, mu vokom na, o mia ngama yor ekam ko ngaro nunu ngma parem mar. Va a mhel to nam gi kor mnam en mang e Yesus orom karo gi papat tuk, vanang lo kaen ka ktiek kmeharom karo reha kam khenam karo papat ruk endruk ma mmok, en nam gia vle gi enang a yoror tok kat arhe. Ko karo papat ruk endruk ngat her gia vle enang a mhel ka gi mnes to nong ka nunu kun mnam kat e.

O Mia Nga Smia Nho Ekam Ngaro Rhek

3 ¹Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kua havaeng nguk te, o mia ruk lgititge mnam muk nga mur el mar mruo kam kol a ngaeha to kam patter o mia, nang nong kavurgem mnam muk e. Ekam ko mor ruk ngoma patter o mia, muta mnor mang ngor he te, E Nut nera sovet hak kam momngan kar mor, vanang ner lo vua sovet kam momngan kar o vrong mia akuruk enang tok e.

²Ii, ko mor tgus ngom kaeharom o kerkeknen ngo matneik ruk ngoma vuut vgum mar. Vanangko enangthe a mhel tang nap smia nho mang ka

gu kam ngam o rhek he lo gi vrong rere kmeharom a kerkeknen orom karo rhek, va ta khenam te, a mhel to endo karo keknen tgus ngat ngae rkieng E Nut ktakor ko en te smia mnor kam nho mang ka vok tgus tok kat. Vanangko erieto mnam muk ta vle tok?

³Ko kais kam keknen ngang nguk mang o bulmakau ko si mar a ngaemslang ka mten to ka vok kla laut, vanangko o mia ngma paam ngaro vorngap he ka kleng ke vu to ke sie pum kmit mar kam nho mang ngar tok, he nang o bulmakau kmikkiem a mhel ka svil enang tok. ⁴Va ko kais kam keknen ngang nguk mang a langail to alautar tok kat, ko si alautar, he a ngausgi to a serpgar nma kol kam ngae, vanangko o mia ngama plangail mnam orom a parai to ke sie hak kam ngae mnam ani mhe to endo ta plangail orom ta svil kam ngae ko tok. ⁵Va a mhel ka naprai tgia vle her gi enang tok kat arhe, ko en ke gi sie e, vanangko a mhel nam lo smia nho ekam, nang kaeharom o kerkeknen ruk kam ho mrua hover en mruo tgus orom.

Ii, va mut kais kam pat mang mularo luteik kat ko muma ngampaei pmar, ko si a paei ke vallang ke sie tok kat, vanangko tkais ge kam vurvur mnam a loot to endo kmem tgus hak. ⁶Va a mhel ka naprai tgia vle her gi enang a paei ke vallang tok kat arhe, ekam ko a mhel nam lo smia nho ekam karo rhek, nang kle kaeharom o kerkeknen ngarlavurgem ngang klenar oromar. Ii, a mhel ka naprai ta vle te, ka vok ka mhe to ke vu sie mnam ka vok karo mhetor tgus, vanangko karo rhek ngat kais kmem o mia tgus ruk mo mmie. Va a mhel ka naprai ta vle kat enang a paei to nma vurvur mnam o hi he kaem mar tgus, ko tkais kam kering a mhel tgus enang tok. Mare, a mhel to nma vle tok, e Seten to nma vle ko mnam a mhe to orom a paei to a vleir, nma giem a paei mnam a mhel to endo, he nang en kam lo smia nho ekam karo rhek, nang kle kering en mruo tok kat.

⁷Tennik kam ngae kais mang tete o mia ngam kaeharom o gi vrong kangsop, o iningol, o vrong ngaemslang ruk ngma ngongae ku mmie, va o singol ruk ku mou kat, mar kam meik, he nang o mia kam smia nho mang ngar he ka ktong ngar kmikkiem o mia ngaro svil mruo. ⁸Pu tok, vanangko nong a mhel tang hak to tkais kam smia nho ekam karo rhek mruo he nang ka naprai kmikkiem ka mur svil mruo e. Nove, ko a mhel ka naprai ta vle enang a vim to nma vittie vgum a mhel he kre kmelat kam klang orom ka ye to a serpgar ko a mhel tkaegom kam kpom. Ii, a mhel ka naprai ta vle tok, ekam ko a mhel nam kmeharom o kerkeknen kmelat o mia orom karo rhek gi enang tok kat.

⁹Mu vokom na, o mia akuruk ngam mrua khenam mar mruo ma mmok te, ngaro naprai alomin. Ko langto langto mnam mar nma kanprim Ngoldaip to Ngor Teit orom ka naprai, nang kle ka kpiem E Nut kat orom ka naprai to kat ge ko ngma re orom her o mia ruk ngoma vokom

mar orom E Nut kalo keik kat arhe. ¹⁰Ii, o rhek ruk kam kanprim E Nut va o rhek ruk kam re orom o mia ngam kaum kottek mnam a mhel ka gu to atgiang. Va koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kua havaeng nguk te, mut lo kais kam vle tok e. ¹¹Mu havaeng dok na te, a mou kar a ye ngint kais kam kaum kottek mnam a vugye to atgiang? ¹²Va koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, muta pat nngia? A ho to a pik tkut kais kmehi orom karo miel ruk o olip? I, o a ngausie to a grep tkut kais kmehi orom karo miel ruk o pik kat? Nove, va a mhel tlo is kminiram a ye uguon mou kat e.

O Papat Ruk Laol Kalo Mten Alomin

¹³Muk ruk mum gi mrua havae mang nguk mruo te, mularo papat laol ko mum smia ngangam kim muk mang o tgoluk, kua svil kam havarng nguk te, mguak kle ka khenam mularo papat ruk endruk ma mmok orom mularo ngorsang ruk lyar. Ii, mgua mrua krus orom muk mruo, kmikkiem mularo papat ruk laol tok, he kaeharom o keknen ruk lyar ngang o mia. ¹⁴Ii, mum gi mrua havae mang nguk tok, vanangko enangthe a keknen to kam vu kaesik pum mulenar ngaro reha va endo kam ring mnam muk mruo mang mularo munik kam laut nginp kael rengmat kun mnam muk, va mguak or kam kanprim muk mruo pum alo kerkeknen ruk ennginduk tok e. Va mguak or kam ppiak kat kam klai mang alo kerkeknen ruk ennginduk kat te, nginm lo mia vle kun mnam muk tok e. ¹⁵Alo kerkeknen ruk ennginduk muk mruo mum mrua havae mang ngin te, min alo keknen ruk ngint ottek ekam mularo papat ruk laol. Vanang nove, ko alo kerkeknen ruk ennginduk nginm lo ottek ekam E Nut kuon ma volkha e. Parem ko, alo kerkeknen ruk ennginduk nginm kottek ekam o mia ruk mo mmie, nang nong ekam E Nunu A Totur e. Nove, ngam kle mia kottek ekam her e Seten arhe. ¹⁶Ko, ani mhel to nma vle orom ka kerkeknen to kam vu kaesik pum klenar ngaro reha va endo kam ring mnam en mang ka munik kam laut tok, va mguera vokom o kerkeknen ngo matneik tgus kun mnam tok kat, ko a mhel to endo karo papat ngat gia motavruru.

¹⁷Ii, o papat ngo matneik ruk endruk ngam kottek ekam o mia ruk mo mmie, vanang o papat akuruk yok, endruk ngat kottek ekam E Nut kuon ma volkha ngama kaoppom o mia kmeharom o keknen ruk ngata mmok. Va ngma kaoppom o mia kam svil kmen a vrek longeik ngang o mia kat. Va ngma kaoppom o mia kam smia papat mang o mia, va kam krus orom mar mruo, va kam ho vua mrung o mia hak, va kmorim a kerkeknen to kam khen o mia akuruk kam smia tar mar, nang kle ka mnang akuruk, va kam mien kat. Ii, o papat ruk endruk ngam kael ngaro miel ruk lyar tok arhe. ¹⁸He enang tok, endruk ngma vle orom a ngorsang to kmisis he

kaoppom o mia kam vle tok kat, her mar ruk arhe ngata vle enang o mia ruk ngma kap o ol kun mnam E Nut ka loot to orom o mia, to le ka lluol mnam orom o mia ruk E Nut ta mon mar la mmok ko kim kalo keik.

**O Mia Ngak Mrua Krus Orom Mar Mruo He
Mur Kaen Mar Mruo Ngang E Nut**

4 ¹Ii, endruk ngma vle orom a ngorsang to kmisis ngma vle tok, vanangko o ngaus va o mokrur ruk ngma pis kun pgegom muk ngam hera pis ekam mularo pkor ngaro svil ruk ngam kaenen muk kmeharom o kerkeknen. Ko mularo papat ruk lyar va endruk nong lyar ngma mo im mar he kaenen muk kmeharom mar. ²Ii, ko muma svil mang a tomhelo ko mum gia ring mnam muk mang, nang lua kol. He ekam tok, mum kaus he kmokrur mang to le kpor o mia kam kol, vanang mut lo is kam kol ge, ekam ko mum lua hop pis kam mnganang E Nut mang mekam mekam e. ³Va kun mnam ke longmok to mut sia mnganang E Nut mang, vanan mum lua kol kat e, ekam ko mum gia mnganang mang kam gi mrua khenam muk mruo orom a tomhel to endo kam rum mularo svil mruo orom.

⁴Muk muta vle enang a mhel to ta kpoot mang ka lei he kol a vlom langto yok, ekam ko mut hera ksir petgim E Nut he, he le klol o papat akuruk yok, endruk ngat ottek ekam endruk mo mmie. Mut lua mnor gi te, endruk ngata ksir petgim E Nut to le mrua vavat mar mruo mang o papat ruk ngat ottek ekam endruk mo mmie, ngat her mia khenam mar mruo ma mmok te, ngat kaelat E Nut tok arhe? Ko ani mhel to en mruo tre pum o papat ruk ngat ottek ekam endruk mo mmie kam vle pmar, ther mi el imuo ngang E Nut orom o papat ruk endruk tok arhe. ⁵I o nok muta pat re te, E Nut kakro rhek ruk ngat ittiegom mar kun mnam ka meer ngat gi vrong gia vavle gi ko ngat re te, 'O mia ruk E Nut tmur kueng ngar orom ngaro nunu kun mnam mar ngam vua ring mnam mar mang o vrong tgoluk tgus?' ⁶O mia ngam si vua ring mnam mar mang o vrong tgoluk tgus enang tok, vanangko, E Nut nma sovet hak kam ring ya mang ngar ge. Va her a papat to enda msim arhe, E Nut karo rhek ruk ngat ittiegom mar kun mnam ka meer ngat kaenserpagam. Ko ngat havae te,

“E Nut nma sir kim endruk ngam mrua hover mar mruo, vanang kle kring ya mang endruk ngam mrua krus orom mar mruo.”

⁷He ekam tok, mgua mrua krus orom muk mruo tok, he mur kaen muk mruo ngang E Nut. Nang mguak sir kim e Seten he en nera ngorpok petgim muk. ⁸⁻⁹Ii, muk ruk orom mularo papat alomin, mgua mrua mrung nguk mruo pum mularo kerkeknen va mur kae mang nguk mruo mang ngar. Mguak kaeti tok, to le kaitgung ngar he lo kta sirei pum mar va lua karmail mang ngar kat e, nang kle va mrua koon pmuk. Ii,

mgua mrua lgem muk pum mularo kerkeknen ruk mum kaeharom mar, he nang mularo vurkul kam kta mmok kat. Mguak kaeharom tok kam konner E Nut tok, yek En nera konner muk tok kat. ¹⁰Ii, mgua mrua krus orom muk mruo ko kim Ngoldaip tok, he En ner kle khover muk.

O Mia Ngak Or Kam Mo Kerrereng Ngar Mruo

¹¹Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus he kmokpom kar, kua havaeng nguk te, mguak or kam kta kpiem muk mruo kam mo kerrereng nguk mruo he kering mularo mnok mo kmuk. Ko ani mhel to nak kerrereng knopia, i o kmon en orom a kerkeknen tang, va ther mia kerrereng E Nut karo pos kam kpiem mar orom ka kerkeknen to endo tok. Ko a gi hi to ima kpiem E Nut karo pos tok, im mrua khenam yin mruo ma mmok te, im lo kat kaikkiem mar kat e. Ta vle te, yi le kol E Nut ka ngaekam to kam mon o mia orom ngaro kerkeknen he le kekhet karo pos ruk endruk tok. ¹²Ko E Nut karo pos ngat gi ottek ekam E gi Nut tuk. Va E gi Nut tuk kat to tkais kam mon o mia orom ngaro kerkeknen ormar. He her En kat arhe to tkais kam susulгим o mia, i o kam rum kim mar tgus kat. Vanang muk, muk oni mia ruk tok, he muma mon mulenar orom ngaro kerkeknen?

O Mia Ngak Or Kam Mrua Hover Mar Mruo

¹³Mu ngnek na, akuruk mnam muk mum mrua havae te, “Tete, i o ngmo ngruera ngae ngok mnam a rengmat to ho, i o endo tko gut, he ka vle kais ma pnes to a gutnar tgus kmeharom nguaro reha kam lol o krek na.” ¹⁴Kman ko muma havae tok? Ko muk mruo mut lua mnor mang anito anito nera pis kim muk gi ngmo e. Mu pat mang mularo ngorsang na. Ko mularo ngorsang ngam gia pis, gi vrua vle nong ke laut to her gi kat loloong kat, gi enang a kopaei ko nama pis gi vrua vle nong ke laut to her gi kta loloong kat. ¹⁵Parem ko, mguak kle va kre te, “Enangthe Ngoldaip napa svil mor kam vle kmeharom a ngaeha ta, i o tang ko yok, va ngruera vle kmeharom tok.” ¹⁶Vanang muk, mum lo kaeharom tok e, mum her kle va gia sovet kam mrua hover muk mruo va kam mrua het muk mruo kat. Vanang o keknen tgus ruk tok, ngat ho mi ktua kernonho hak. ¹⁷He ekam tok, ani mhel to ta mnor mang o keknen o yar ruk na kaeharom mar, nang gia kapngan he lo kaeharom mar, a mhel to endo ther eharom a kerkeknen gi enang tok arhe.

E Yems Ta Rere Mang O Mia Ruk Ngam Kaelpas Orom O Tomanggaem

5 ¹⁻³Muk ruk mularo tgoluk vang, he ksovet kmelpas orom o tomanggaem gi mnam a venloot to tkonner a kolkha to a kser kim, muk ge. Mgua smia ngnek na, ko si mularo tgoluk vang, vanangko ngat re kam lulpus, va mularo it, va o soma ngma kaserik, va mularo gol va

mularo silva ngam mrua pippie mang ngar ge kam mrua kering ngar mruo. Mute kpanaem tok arhe! He ekam tok, mguak kaeti klik he kae mang nguk mruo ko mularo tgoluk ruk mut kaelpas ormar tok he gia pangeik kmar, her o tgoluk ruk ngam mrua pippie mang ngar arhe E Nut ner kaelmir ormar mang nguk, ko ngara khenam muk ma mmok te, a paei ner kaem mularo pkor tgus kam kering nguk tok kat. Ii, mguak kaeti mang a kapnes to endo ko ngnok he kam pis kim muk ko E Nut nera monik kim muk orom a kerkeknen to endo tok. ⁴Mu sim pat mang mulngunes ruk mut lo enkim mar na, ko mut ngamhu ngang ngar kam lluol mnam mularo luteik ko ngta krim muk va ka krim muk vop vanang Ngoldaip To La Vu Ngaurar nma ngan ngaro ngaeti he. ⁵⁻⁶Ii, mut ngae gia vle orom a sirei orom o tgoluk vang kam gi mrua kekhenam muk mruo ormar mo mnam a mmie. Va muma monik kim a yor ngang kelenar ruk ngam gi vrong ktua vavle ngpang ngar he lua sir kim muk e. Va mut her kle en a volou mang ngar kat. He ekam tok, mut her mur khenam muk mruo ma mmok orom mularo kerkeknen ruk endruk tok, gi enang ko a morek to ngat mon mang a pnes tmur khenam orom ka laut tok kat mar kmim he kaem.

**Endruk Ngat Kor Mnam Mar Mang E Yesus He
Kmokpom Kar Ngak Matnge Vgum O Vnek**

⁷Ii, mar ruk ngaro tgoluk vang ngma vle tok arhe, vanangko koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus, kua havaeng nguk te, mguak or kmeloong mnam o vnek ruk endruk ngam kaelik kuon mang nguk, mar kam marer kam nop. Mguak or kmeloong mnam mar tok, kam ngae kais ko Ngoldaip na kat kaeknik kpis mo mmie kat. Mu sim pat na mang a mhel to nam kakavang ka loot na, ko en nam lo kaeloong mnam ka loot kam marer tettek e, he en kam lluol mnam. Nove, nam ngae gi vrua matnge ka vle he kpaneng a guip va a horkas ngin kam pis. ⁸He ekam tok, muk kat, mguak or kmeloong mnam o vnek ri ngam kaelik kuon mang nguk, mar kam marer kam nop, gi enang tok kat arhe. Mgua gia matnge vgum mar he ka vle tok, ekam ko ketasuo mang Ngoldaip kam kat kaeknik kpis he. ⁹Va koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus, kua havaeng nguk kat te, mguak or kam kta mo rere porom muk mruo kat, matok Endo o mia ngara sir ko kim kalo keik kam momngan kar mar na mon muk orom a kerkeknen to endo tok. Ko En ngnok va ngaelaut ka gu he.

¹⁰Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus, kam keknen mang a papat to kam lo kaeloong mnam o vnek, mar kam marer kam nop, ko kais kam rere mang o propet, he nang muk kam kolkol ekmar. Ko mar ngma lol o vnek vgum ko ngama rere orom Ngoldaip ka munik, he kmatnge vgum o vnek, nang lo kaeloong mnam mar, mar kam marer

kam nop e. ¹¹Ko endruk ngma matnge vgum o vnek, mut mur mnor mang ngar te, ngoma vokom mar te, her mar ruk arhe ngata lgekol, ekam ko Ngoldaip nma mrung ngar vgum tok, ko ka ngaung nma put mang ngar. Ii, va mut mur ngnek mang a mhel to ka munik e Yop kat, ko en ther matnge vgum o vnek ruk ngat kirpagis kim, kam ngae mi kut kais ko Ngoldaip mruo ta mrung ko ka ngaung ta put mang he E Nut teharom o vrong tgoluk tgus ko ngma vle nngia nngia ngang kam pis lya. Ii, ko Ngoldaip nma mrung o mia tok, ekam ko en nma vle kia vul orom ka keknen to kam mrung o mia ko ka ngaung nma put mang ngar.

¹²Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus, kua havaeng nguk kat te, a papat to ta laut kir kim o papat tgus ta vle ti te, kelo re ngin kelo gi vgon ruk te, “Mare” i o “Nove” nginak gi kut kael mit lsir ko mgua rere orom gi min tuk, matok E Nut na monik kim muk orom a kerkeknen. He ekam tok, mguak or kam kta kael a tnangal, he kre kvat E Nut ka munik mang, i o a volkha va a mmie, i o o gi vrong tgoluk tgus kat. Mguak kael a tnangal, va mgua kle gia re lsir te, mare, i o nove.

Endruk Ngma Ngarkie Ngang E Nut Ngak Kor Mnam Mar Mang En Te, Ner Mia Ngan Vgum Mar

¹³Muk ruk muta ker kolkol vgum o vnek, mguak ngarkie ngang E Nut. Vanang muk ruk mut gia sirei ka vle, mguaka kni pum E Nut kam kanprim. ¹⁴Va muk ruk muta ker kolkol vgum o yor, mguak kaen a re ngang endruk ngma nho mang nguk ruk e Yesus ka ngaomevek, mar kam pis ko kmuk kam vorang nguk orom a ku he kngarkie malpgem muk orom Ngoldaip ka munik. ¹⁵Va endruk ngma ngarkie tok, ko ngat kor mnam mar mang E Nut he kmokpom kar, E Nut ner mia ngan vgum mar, he ner mia kaeharom o yor, mar kam kta ya kat to le khover mar. Va enangthe tang mnam o mia ruk endruk nap kaeharom a kerkeknen tang he a yor tkol vgum tok, va Ngoldaip nera lgem a mhel to endo he kol ka kerkeknen to endo patgiang ngaiting he kikiangae mang hak. ¹⁶He ekam tok, mgua mrua havae mo kmuk mruo orom mularo kerkeknen ko kim mulenar ngaro kerok va mguak mo ngarkie mang nguk mruo kat, he nang E Nut kam lgem muk tok, kmeharom muk kam kta ya kat. Ii, mguak ngarkie enang tok, ekam ko a mhel to E Nut tvokom te, ta mmok ko kim kalo keik, nma ngarkie va karo ngarkie ngat vua serppak he ngam kael mit.

¹⁷Mu pat mang e Elaisia na, ko en a gi vrong mhel enang ngor tok kat. Ko en tsovet kam ngarkie ngang E Nut te, a kus kam lo kaerik, va E Nut tngan vgum he khagam a kus kam lo kaerik mang o luteik kam vle kais mo pnes korlotge va ka mhe. ¹⁸To ther kta ngarkie kat mang a kus kmerik, va E Nut tngan vgum kat he kmeng a kus kmerik mang o luteik, he o tgoluk ruk kun mo luteik ngta krur.

¹⁹Koornopeik ruk mut kor mnam muk mang e Yesus, kua havaeng nguk te, enangthe tang mnam muk napa vraik petgim E Nut karo rhek ruk o minar, he kaela ngang nap kat kaekon en kam kat kaeknik mang ngar kat, va ²⁰mguak pat mang o rhek ruk endri te: Ani mhel to na kat kaekon kaela, en kam kat kaeknik ngang E Nut ko ta vraik petgim E Nut karo rhek ruk o minar kmeharom o kerkeknen tok, va a mhel to endo ther mi hos kim kaela karo kerkeknen kavurgem he ksulgim en pum a yor to E Nut tre kam monik kim en mang pum mar.